

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Høring – NOU 2010:5 Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering

Det vises til høringsbrev av den 18.6 2010 med høringsfrist 15.10.2010.

Som utredningen viser til er Husbankens fremste oppgave å bidra i arbeidet med å forebygge og avskaffe bostedsløshet. Gjennom vår virksomhet skal vi sette kommunene og deres samarbeidspartnere best mulig i stand til å gjennomføre en helhetlig og lokalt tilpasset boligpolitikk. Husbankens erfaring med hjelpemiddelområdet er at det kan fremstå som vanskelig og komplekst, og tiltak og ordninger som kan forenkle formidlingssystemet imøtekommes derfor.

Forslaget som foreligger er omfattende og omhandler mange viktige aspekt. Noen av endringene som foreslås vil være positive bidrag for brukerne, mens andre kan etter Husbankens vurdering, medføre en svekkelse av brukers rettigheter. Dette blir nærmere behandlet under de ulike kapitlene.

Kapittel 11 Regelverket på hjelpemiddelområdet

En av de viktigste endringene utvalget foreslår, er å legge ansvaret for hjelpemidler til den myndighet som har ansvaret for den sektoren hvor hjelpemiddelet kommer til anvendelse. Hensikten med denne oppdelingen er at bruken av hjelpemidler skal ses i sammenheng med de øvrige virkemidlene i sektorpolitikken og at man unngår uklare ansvarsforhold mellom den myndighet som har sektoransvaret og den myndighet som har ansvaret for hjelpemidlene.

Sektorisering av hjelpemidlene kan være en logisk og effektiv måte å organisere arbeidet med hjelpemidler på. Det er oversiktlig og gir den enkelte faginstans en ryddig og helhetlig innrettet verktøykasse som skal gjøre det enklere å finne frem til egnede tiltak som er tilpasset brukers behov.

Når Husbanken likevel er usikker på forslaget fra utvalget, er det på grunn av at vi mener en slik omlegging kan bidra til å svekke brukernes formelle rettigheter. I stedet for rett til hjelpemidlet eller tjenesten, vil bruker etter en slik omlegging ha rett til en forsvarlig tjeneste og til medvirkning i prosessen. Kommuner med svak økonomi vil da ikke kunne tilby den samme tjenesten som en kommune med romslig økonomi. Vi risikerer dermed enda større ulikheter enn med dagens system.

Utvalget har i sin utredning lagt vekt på å utforme rettighetsreguleringen på hjelpemiddelområdet slik at det gir muligheter for faglige vurderinger og utøvelse av skjønn. Dette er en utvikling som Husbanken ønsker velkommen, men som også stiller store krav den enkelte saksbehandler. Slik vi

vurderer det vil en slik forflytning av skjønn fra overordnet organ til den enkelte saksbehandler, også kunne være med på å gi økt forskjellsbehandling.

Etter utvalgets vurdering er det behov for ordninger som representerer forutsigbarhet og klare rettigheter for forbrukerne, samtidig som løsninger ikke velges ut fra finansieringsmulighetene i enkelttilfeller. Utvalget mener det er naturlig å se på trappeheis og løfteanordninger som bygningsmessige endringer og foreslår at det bør utredes om slike anordninger hører inn under Husbankens ansvarsområde og om ordningene derfor bør flyttes til Husbanken.

Husbanken er opptatt av å finne gode ordninger som reduserer antall ”gråsonesaker”. Vi er usikker på om å flytte noen hjelpemidler til Husbanken er veien å gå videre. Det vil alltid oppstå situasjoner der bruker kommer i skvis mellom det som er rettighetsbaserte ordninger og det som kommer inn under Husbankens ordninger. Å flytte penger eller hjelpemidler fra den ene etaten til den andre kan hjelpe i enkelte situasjoner, men slett ikke alle. Husbanken ønsker derfor ordninger på systemnivå som gir mulighet for å løse slike saker på en hensiktsmessig måte uten at penger og hjelpemidler trenger overføres til andre etater. Et annet moment er at Husbanken har valgt å overføre de fleste økonomiske virkemidlene til kommunene. I praksis vil derfor sannsynligvis en overføring av boligtekniske hjelpemidler til Husbanken i neste omgang bli et kommunalt ansvar.

Utvalget foreslår å styrke retten til bistand fra kommunen til de som ikke er i stand til å skaffe seg tilrettelagt bolig. Denne retten er allerede befestet gjennom sosialtjenesteloven, samt lov om sosiale tjenester i arbeids og velferdsforvaltningen. Rett til bistand hjelper lite så lenge det er få boliger i boligmarkedet som er tilrettelagt.

Kapittel 12 Hjelpemidler og dagligliv

I utredningen pekes det på flere utfordringer på hjelpemiddelområdet når det gjelder boligtilpasning. Utfordringene kan deles i to hovedkategorier; tilrettelegging av enebolig m.m. og tilrettelegging av fellesarealer i flerleilighetsbygg.

Når det gjelder den første kategorien, har Husbanken gjennom arbeidet med Prosjekt boligtilpasning høstet erfaringer som viser at god rådgivning og samordning, samt fleksibel virkemiddelbruk, ofte er nødvendig for å oppnå tilfredsstillende løsninger. Tilpasningsaker er ofte komplekse og krever kompetanse på mange felt. En god boligrådgivningstjeneste er i den forbindelse helt avgjørende for hvorvidt brukere får den hjelpen de har krav på og som er nødvendig for å ta rette valg. Når en person har behov for å tilrettelegge boligen med en kombinasjon av hjelpemidler og ombygging, må et stort antall etater inn i bildet både ved utredning av løsninger og senere ved utbedringen. Husbanken støtter utvalgets forslag om å styrke arbeidet med boligrådgivning og ønsker å fortsette arbeidet med bistå de kommunale saksbehandlerne.

Erfaringer viser at kostnader ved tilpasning av private boliger ofte er høyere enn tilskuddet fra folketrygden. Tilskuddet har imidlertid vist seg å være et godt insitament for å få brukere med tilstrekkelig personlig økonomi, til å velge utbedring istedenfor hjelpemiddel. For det offentlige vil kostnaden være den samme om det gis som hjelpemiddel eller tilskudd. Forskjellen er at vi oppnår en varig løsning som fører til at antall tilgjengelige boliger øker. Kombinasjon med lite tilskuddspenger hos kommunene kan resultere i at brukere med dårlig økonomi velger å installere hjelpemiddel istedenfor å utbedre boligen. Selv om bruker får en noenlunde tilfredsstillende løsning, vil boligen ikke bli varig oppgradert. Det er derfor viktig at ordningene for de vanskeligstilte styrkes og at det bevilges tilstrekkelig midler slik at den mest hensiktsmessige løsningen velges.

Utfordringer samfunnet står ovenfor når det gjelder en aldrende befolkning gjør at en tilskuddsordning for etterinstallering av varige heisløsninger i flerleilighetsbygg, vil være en langt mer fremtidsrettet løsning enn dagens ordning som er basert på individuelle søknader gjennom folketrygden.

Husbanken støtter derfor utvalgets forslag om økt bruk av tilskudd istedenfor hjelpemiddel som et formålstjenlig virkemiddel både når det gjelder tilpasning av eneboliger og tilrettelegging av fellesareal i flerleilighetsbygg.

Kapittel 13 Hjelpemidler og tilrettelegging for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Utredningen peker på en rekke utfordringer når det gjelder å tilrettelegge for barn og unge med funksjonsnedsettelse sine muligheter til vekst, læring og utvikling.

Husbanken jobber for universelle løsninger som reduserer behovet for individuelle tilpasninger i det bygde miljø. Slike løsninger bør ikke begrenses til boliger og boområder, men også gjelde andre typer bygg som for eksempel skoler og barnehager. Vi mener derfor at det i langt større grad enn i dag bør tenkes varige løsninger når behovet for tilrettelegging oppstår. En bør også ha lokale planer som sikrer at skoler og barnehager oppgraderes til universell utforming når det foretas vanlig vedlikeholdsarbeid og større utbedringer.

Kapittel 14 Hjelpemidler og tilrettelegging knyttet til arbeidsliv

Som for det forrige kapitlet savner vi også her et større fokus på ordninger som sikrer varige løsninger.

Med hilsen
HUSBANKEN

Mabel Johansen

Aina Tjosås
overingeniør